

УДК 635.13:631.05:631.674.6 (477.72)

Косенко Н. П., кандидат с.-г. наук, ст. дослідник
провідний науковий співробітник відділу овочівництва і баштанництва ІКОСГ
Шабля О. С., кандидат економічних наук, учений секретар ІКОСГ
Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН
e-mail: ndz.kosenko@gmail.com

ОЦІНКА ГЕНОТИПІВ ЗА УФ-В СТІЙКІСТЮ ДЛЯ АДАПТИВНОЇ СЕЛЕКЦІЇ КАВУНА

Ультрафіолетове випромінювання (УФ) є важливим екологічним фактором, що впливає на рослини. УФ-промені з довжиною хвилі 0,24–0,28 мкм особливо сильно проявляють летальну і мутагенну дію, оскільки цей спектр співпадає із спектром поглинання нуклеїнових кислот. Стійкість до впливу УФ-В випромінювання в засушливих умовах вирощування може надаватися дії відбору і посилюватися в наступних поколіннях рослин. На даний час для забезпечення продовольчої безпеки країни та відновлення агропромислового виробництва у повоєнний час, є актуальним створення нових стресостійких сортів баштанних видів рослин, що дозволить збільшити продуктивність і стабільність сільськогосподарського виробництва.

Дослідження проводили у 2021–2022 рр. в дослідному господарстві Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН. Розсаду (вік 5 діб, дослідний зразок – 20 рослин) піддавали УФ-В опроміненню ультрафіолетовою лампою UVD 150 PT2398 30W/G30 T8 (UVB-3Вт) (відстань до рослин 0,1 м, що відповідає UVI 7,3). Експозиція опромінення становила три години. Визначення коефіцієнта відносної чутливості зразків до підвищених доз УФ-В опромінення проводили залежно від змінення концентрації хлорофілу у листках рослин до та після опромінення.

Дослідженнями встановлено, що найменший коефіцієнт чутливості до УФ-В опромінення

мають сорти кавуна – Альянс (31,3%), Ранній (44,6%), Анвік (45,3%), тобто ці зразки мають найбільшу стійкість до УФ-В опромінення. Найбільший коефіцієнт чутливості до УФ-В опромінення мають зразки кавуна Сніжок (55,6%), Широнівський (52,2%), Макс Плюс (52,1%); дині. Найбільшою посухостійкістю відзначилися зразки Широнівський (48,5%), Сніжок (51,6%). Найбільшу довжину головного стебла виявлено у зразка Широнівський (198 см), за довжиною міжвузля – Макс Плюс (8,2 см), за кількістю пагонів – Сніжок (3,9 шт./росл.), за площею листової поверхні – Кримсет (164,0 см²). Найбільшою продуктивністю характеризувалися зразки кавуна, що виявили високу стійкість до УФ-В опромінення – Альянс (7,0 кг/росл.), Аскольд (6,8 кг/росл.).

Таким чином, за результатами досліджень удосконалено спосіб оцінки, що дозволяє провести добір зразків на ранніх етапах розвитку рослин за показниками УФ-В стійкості. Даний спосіб дозволяє суттєво скоротити час на визначення кращих за продуктивністю зразків у польових умовах, а також зменшити об'єм селекційного матеріалу для оцінки генотипів за комплексом господарських цінних ознак. За коефіцієнтом УФ-В стійкості у лабораторних умовах проведено добір зразків кавуна, що володіють найбільшою стресостійкістю. Кращі генотипи будуть використані у подальшій селекційній роботі.

УДК 633.15:551.585

Костюкєвич Т. К., кандидат географічних наук, асистент кафедри агрометеорології та агроекології
Домбровський Д. С., студент
Одеський державний екологічний університет
e-mail: kostyukevich1604@i.ua

АГРОКЛІМАТИЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ НА СИЛОС ТА ЗЕЛЕНИЙ КОРМ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ В РАЙОНІ СТАНЦІЇ БЕРЕЖАНИ

Економічне зростання та добробут держави у величезній ступеня залежить від ефективності функціонування АПК, у складі якого важливе місце належить кормовиробництву як основі нормальної життєдіяльності експортоорієнтованої тваринницької галузі.

На сьогоднішній день кукурудза є однією з найбільш продуктивних кормових культур і відповідно першорядне економічне значення. Вона широко використовується в раціоні годівлі великої рогатої худоби та обробляється для отримання зерна, зеленої маси та силосу. Цінний силос для великої рогатої худоби виготовляють силосуванням усієї маси рослин - стебел, листя

та качанів кукурудзи, зібраної у фазі молочно-воскової стиглості.

Зміна умов клімату неминуче тягне за собою зміну продуктивності сільськогосподарських культур і необхідність нової оцінки можливості їх розміщення, обробітку та раціонального використання змінених агрокліматичних ресурсів.

В роботі аналіз агрокліматичних умов в районі станції Бережани Тернопільської області за 1999–2018 рр. проводиться за міжфазними періодами за агро- та метеорологічними даними, які відповідають цим періодам. Вплив термічного фактору аналізувалося усередненням температури повітря за період і сумами активних